

Araştırma Makalesi • Research Article

Ernest Hemingway'in "Yaşlı Adam ve Deniz"i ile Muzaffer Sultan'ın "fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id" Adlı Hikâyesinin Karşılaştırılması

Comparison of Ernest Hemingway's "The Old Man and the Sea" and Muzaffer Sultan's Story of "fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id"

Hasan Harmancı*

Öz: Bu makale Modern Suriye edebiyatı ile Amerikan edebiyatının öne çıkan isimlerinden Muzaffer Sultan ve Ernest Hemingway'in eserlerinin teknik ve tematik açıdan mukaye-sesini içermektedir. Başkahramanın yoksul bir balıkçı olduğu Hemingway'in Yaşlı Adam ve Deniz adlı uzun hikâyesi ile yine balıkçı bir kahramanın yer aldığı Muzaffer Sultan'ın *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı hikâyesinde farklılıklarla birlikte çok fazla benzerliğin de yer aldığı tespit edilmiştir. Tematik inceleme kısmında ayrıyeten edebiyat disiplinin dışındaki bilim dallarından da istifade edilerek kahramanların iktisadi, içtimai ve tarihi gerçeklikleri de makale sınırları dâhilinde incelenmeye çalışılmıştır. Birbirinin çağdaşı olan farklı coğrafyalardan Muzaffer Sultan ve Ernest Hemingway'in eserleri olay örgüsü, karakterler, zaman, mekân, anlatıcı ve bakış açısı, anlatım teknikleri, tema, dil ve üslup gibi inceleme başlıklarının tamamına tabi olarak değerlendirilmiştir. Genelde Doğu Dillerinin özelde ise Arap Dili ve Edebiyatı alanının karşılaştırma edebiyat disiplini vasıtasıyla çok fazla farklı dünya edebiyatı örnekleriyle mukayese edilmediği dikkate alınırsa Çağdaş Suriye Edebiyatı ile Amerikan Edebiyatından iki örneğin karşılaştırıldığı bu çalışma alan mütevazı bir katkıda bulunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Arap Edebiyatı, Amerikan Edebiyatı, Karşılaştırmalı Edebiyat, Ernest Hemingway, Muzaffer Sultan.

Abstract: This article contains a technical and thematic comparison of the stories of Muzaffer Sultan and Ernest Hemingway, the prominent figures of modern Syrian and American literature. It has been determined that there are many similarities in Hemingway's story, *The Old Man and the Sea*, where the protagonist is a poor fisherman, and Muzaffer Sultan's story titled *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*, which also includes a fisherman hero. In the thematic analysis part, the economic, social and historical realities of the heroes were also tried to be examined within the boundaries of the article by making use of the science branches outside the discipline of literature. Stories of Muzaffer Sultan and Ernest Hemingway from different geographies, who are contemporary of each other, have been evaluated using all of the subtitles that are taken as basis in examining modern works. Considering that Eastern Languages in general and Arabic Language and Literature in particular are not compared with many different world literature examples through the discipline of comparative literature, this field of study, in which two examples from Contemporary Syrian Literature and American Literature, will make a modest contribution.

Keywords: Arabic Literature, American Literature, Comparative Literature, Ernest Hemingway, Muzaffer Sultan.

* Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Temel İslam Bilimleri Bölümü
ORCID: 0000-0001-6801-0692, hasanharmanci@hotmail.com

Received/Geliş: 01 November/Kasım 2020

Düzeltilme/Revised form: 10 April/Nisan 2021

Accepted/Kabul: 13 April/Nisan 2021

Published/Yayın: 25 December/Aralık 2021

1. Giriş

Edebiyatın bireyin ve toplumun birer yansıması olduğu genel kabulüne binaen yaşadığımız çevreyi, ülkeyi ve dünyayı daha iyi tanımak ve anlamak; bu süreçte muhatap kaldığımız problemleri çözmek adına edebi eserlerin analizi bir önem taşımaktadır. Edebiyatın sosyal bilimlerdeki bu işlevsel fonksiyonu Karşılaştırmalı Edebiyat bilimi vasıtasıyla da çok daha büyük bir öneme ulaşacaktır. Karşılaştırmalı Edebiyatın sosyal bilimlerin diğer alanlarına yaptığı katkı bir tarafa en başta edebiyat bilimi üzerinde daha farklı, daha derinlikli düşünmenin yolunu açtığı muhakkaktır. Diğer taraftan yüksek bir öneme sahip olan bu bilim dalı vasıtası ile olması gerekenin aksine Arap Dili ve Edebiyatı'nda oldukça az sayıda çalışma yapılmaktadır. Bu sebeple Amerikan Edebiyatı dendiğinde akla ilk gelen isimlerden olan Ernest Hemingway ile çağdaş Suriye öykücülüğü ve romancılığının öncü ismi Muzaffer Sultan arasında yapılacak bu mukayesenin alanımıza mütevazı olmakla birlikte bir katkı yapacağı düşüncesindeyiz.

Şu ana kadar Türkiye'de Modern Arap Edebiyatı alanında hazırlanan akademik çalışmaların literatür taramasında, Suriye Edebiyatının öncü ismi Muzaffer Sultan hakkında ülkemizde kitap, tez, makale vb. herhangi bir akademik çalışmaya rastlanılmamıştır. İşaret edilmesi gereken bir diğer nokta ise Arap Dili alanında hazırlanan karşılaştırmalı edebiyat incelemelerinde genel eğilim Arap Edebiyatı ile Türk Edebiyatı üzerinden bir mukayesenin yapıldığı yönündedir. Hem Muzaffer Sultan hakkında yapılacak bu ilk akademik çalışma olması hem de Suriye ve Amerikan edebiyatına mensup iki yazar arasında yapacağımız mukayese yönleri ile bir yenilik ihtiva etmektedir.

2. Muzaffer Sultan, Ernest Hemingway ve Eserleri

2.1. Muzaffer Sultan

Tam adı Ali Muzaffer Sultan'dır. 1911 yılında Suriye'nin Halep şehrinde doğdu. Yüksek lisansını Kahire'deki Birinci Fuat Üniversitesi'nde hocaları Emin el-Hûli, Taha Hüseyin ve Ayşe Abdurrahman ile Arap Edebiyatı konusunda yaptı. Tez konusu "İmad el-İsfahani" idi. (İshakoğlu, 2015: 15) Muzaffer Sultan'ın "*fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı hikâyesi Eylül 1929'da Halep'te çıkan *el-Hadîs* dergisinde yayımlandı. Ancak çağdaşlarının aksine, 1960 yılından önce dergilerde yayımlanan bu öykülerini bir kitap haline getirmeyi düşünmedi." (Faysal, 2006)

"Kurdun Vicdanı", "Yankının Dönüşü" ve "Kaderi Beklerken" isimli kısa öykü serileri ve "Anahtar" isimli bir romanı bulunmaktadır. Öykülerinin sonuncusu olan "Tutuklu Torunum" yayınlanmamış, "Şeytanın Tövbesi" isimli bir kısa öyküye başladı ise de vefatı üzerine yarım kalmıştır. 1986 yılının Mart ayında Halep Ulusal Kütüphanesi'nde kendisi için bir onur töreni düzenlenmiştir. Tören fikri ve düzenlemesi büyük yazar Fazıl es-Sibâ'i'ye aitti. Humus'a gittiğinde soğuk algınlığı geçirmiş fakat bunun bir kalp krizinin belirtileri olduğu anlaşılmıştır. İki gün sonra 14 Şubat 1987'de hayata gözlerini yumdu ve doğduğu yer olan Halep'e defnedilmiştir. (İshakoğlu, 2015: 15)

Modern Arap Edebiyatının önde gelen eleştirmenlerinden Semer Rûhî el-Faysal Muzaffer Sultan'ın hikâyelerinin pek çok tartışmada ve yapılan pek çok yoruma binaen Suriye'de öykü türünün öncüsü/kurucusu olduğu konusunda şüphe olmadığını dolayısıyla da Suriye'deki öykücüler içinde kıymetli bir yeri işgal ettiğini (Faysal, 2006) söylemektedir. Fâtıma Halîlî ise bireysel hikâyeler yayınlayan hikâyeciler arasında hikâyeleri çoğunlukla gerilim ve sözlü anlatım tarzının birçok unsuruna dayanan ve olayların gerçekliğine odaklanan bir hikâye anlatıcısı olarak resmeder Muzaffer Sultan'ı. Halîlî, Sultan'ın hikâyelerinde zayıf görünen kurgudan uzaklaşıp olayların sanatsal yönünden çok gerçeği tercih ettiğini (Halîlî, 1968: 68) söylemektedir.

Öne çıkan kitapları arasında: *Kurdun Akıbeti*, hikâye, Daru'l-Maarif, Beyrut, 1960. *Beklenen Sonuç*, hikâye, İttihadü'l-Kitabu'l-Arab, Şam, 1976. *Anahtar*, roman, Mektebetu'l-Uccanu'l-Hadisi bi Haleb, 1983. *Yankının Aksisi*, hikâye, İttihadü'l-Kitabu'l-Arab" Şam, 1983 yer almaktadır.

Suriye'de modern hikâyeciliğin öncü kuşağının doğum yıllarına baktığımız zaman genelde modern edebiyatın özeldi ise öykü türünde geç kalınmışlık durumu kendini gösterir: "Nesîb el-İhtiyâr

(1912-1972), Sâmî eş-Şum'a (1910-1950), Selîm Hiyâta (1909-1965), Halîl Hindâvî (1906-1976), Fuâd eş-Şâyib (1911-1970), Ali Halkî (1911-1984), Şekîb el-Câbirî (1912-1996), Abdusselâm el-Uceylî (1918-2006), Ma'rûf el-Arnaût (1892-1948), Muzaffer Sultân (1911-1991)" (Yazıcı, 2011-2: 122) ve diğer yazarların gayretleri daha sonraki neslin yolunu açmıştır. Suriye'de öykü ile ilgili yapılan bu ilk girişimlere baktığımızda modern tahkiyeye geçiş hususundaki geç kalmışlık diğer Arap ülkelerinde olduğu gibi bu coğrafyada da tezahür etmiş (Yazıcı, 1999: 12) ve Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasında geçen süre itibarıyla aralarında Muzaffer Sultan'ın da yer aldığı bu öncü isimler (Kula, 2011: 27) ilk örnekleri vermiştir.

Muzaffer Sultan'ın edebiyat dünyasına adım attığı yıllarda Suriye roman ve hikâyeciliğinde birkaç yönelim söz konusu idi. Sultan diğer hikâyelerinde olduğu gibi bu makalede incelediğimiz *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı hikâyede de romantik bir üslup seçtiği görülür. "Arap öyküsünde romantizmin doğup gelişmesinin 1930 ve 1940'lı yıllara rastlaması sadece bir tesadüf değildir. 1930'ların kasvetli ve ulusal emellerin gerçekleşmesi için uygun şartların oluşturamaması, bazı romantik konuların gelişmesi için uygun bir atmosferdi. İlk sanayileşme denemeleri zayıf kalmış ve insanların ne hayal gücünü kamçılıyabilmiş ne de yeni bir döneme girme havası estirebilmişti. Ulusal bilincin uyanması ve bunun sonucunda ulusal gayretin yaygınlaşması, gerçekçi sunuşla etkisi hafifletilmemiş sanatsal bir ifade gerektirmiştir." (Sabrî Hâfız, 2003, 91) Sabrî Hâfız'ın ilk dönem modern Suriye hikâyesine yaptığı bu eleştiri, Muzaffer Sultan'ın incelediğimiz *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* [Uzak Sahildeki Harap Kulübe] adlı eseri için de geçerlidir. Muzaffer Sultan bu çalışmada dünya edebiyatında yeni bir tür olan öykünün ihtiyaç duyduğu yoğun, özgün karakterlerin yer aldığı, yazılmış bir metinden ziyade dramatik bir tarzda eski tahkiye örneklerinde yer alan tiplerden müteşekkil, anlatılmış bir metin ortaya koyduğu kanaati uyanmıştır bizde. Bu sebeple öykü terimini değil hikâye terimini kullanmayı tercih ettik. Aşağıda Muzaffer Sultan'ın ilgili hikâyesinin tamamının tercümesi yer almaktadır.

2.1.1. *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* Adlı Hikâyenin Tercümesi:

Beliren zifiri karanlık, bitmekte olan günün son ışıklarıyla meşk etmekteydi. Şiddetli rüzgâr hâlâ inleyerek esiyordu. Su, huysuz bir şekilde ve kuvvetlice uzak sahildeki kayalara çarpıp onları yerinden oynatıyordu. Dalgaların çarpışmasından çıkan ses, gittikçe yükselen rüzgârın iniltisine karışıyor ve mağara boşluğunda hüznü bir şarkı gibi yankılanıyordu.

Burada, bu uzak sahil köşesinde, rüzgârların zarar verdiği harabeye benzer tek bir kulübe vardı. Rüzgârların alay ettiği bu kulübenin duruşu, dayak yediği için köşesine çekilmiş bitkin bir köle gibiydi. Fakat bu kötü ruhlu rüzgârlar, kulübenin zavallı durumuna üzülüyor, kulübe acı çekerek yalnızlık içinde gözyaşı döküyordu.

Mumun ışığı solgun olmasına rağmen karanlığı deliyor, ışık sanki ümitlere doğru yol alıyordu; dört ağızdan yükselen dualar, göğe yükseldikçe kayboluyordu; bu dua edenler, rüzgârın merhametini uman balıkçının karısı ve onun üç çocuğuydu.

Sadık köpek, uzakta durup annenin ve çocukların dua edişlerine bakıyordu, onlarınsa gözlerinden merhamet, hüznü ve ıstırapla yaşlar akıyordu.

Bu sıradan günde, yoksul balıkçı ikinci vakti dalgalar yükselirken iyi veya kötü olan kaderiyle yüz yüze gelmek için kulübesine doğru gidiyordu. Gözlerinden dökülen yaşlarıyla sadık karısı, ağlayan çocukları küçük ellerini çığlık çığlığa yardım isteyerek ona doğru uzatmışlarken... Fakat o işini yapmak zorundaydı, onları acı ve kederle bırakıp yanlarından ayrıldı.

Orada, dalgalı denizde, sular çağıldayıp, dalgalar birbiriyle dövüşürken mızrağıyla küçük balıkları avlamaya koyuldu. Nefesini iyice içine doldurdu. Çocukları ve karısı geldi gözlerinin önüne, geri dönebilmeyi çok arzuluyordu. Bütün bunları bir kenara bırakıp kuvvetini topladı ve kıyıya doğru kürek çekmeye başladı.

Fakat göğe doğru yükselen büyük bir dalga teknenin üstü-nü kapladı ve deniz önce balıkçıyı sonra tekneyi içinin derinliklerine aldı.

Avlamak için gittiği balıklara yem olmuştu.

Gündüz bitti, gece oldu. Balıkçının karısı ve çocukları onların yaşama sebepleri olan babalarının karanlık dönüş yoluna bakıyorlardı.

Vakit, gece yarısını çoktan geçmiş ve gün doğmaya başlamıştı. Önce iki büyük çocuk uyandı; küçük olan annesinin kucağında açmıştı gözlerini, anne çocuğunun başını şefkatle çarpan kalbine dayadı. Kadının yol gözlemekten harap olan gözleri gene yaşla doldu. Köpek, fırtınayı andıran sesiyle acı acı havlıyor, sonra ortalığı kolağan edip gene sahibinin yolunu gözlemeye devam ediyordu.

Ama...

Ama bu zavallı aileye babalarının bir daha dönmek üzere gittiğini nasıl söyleyeyim... (Sultan, 1987: 106)

2.2. Ernest Hemingway

Tam adı Ernest Miller Hemingway olan Amerikalı öykücü 1899 yılında Chicago yakınındaki Oak Park'ta doğmuştur. (Young, 1998) Varlıklı bir ailenin oğlu olan Hemingway yaşıtı olan pek çok Amerikalı yazar gibi üniversite eğitimi almadı. Fransa'da uzun seneler yaşayan ve İspanya iç savaşına katılan yazar özellikle *Yaşlı Adam ve Deniz* kitabı ile hem Amerika'da hem de kıta Avrupası'nda büyük bir kabul gördü. Yalın ve dolaysız dil ile hem Amerikalı hem de Avrupalı yazarları etkilemiş özgün bir üslubun yaratıcısı olarak kabul edilmektedir. Yaşadığı çağa muhalif ve ilkel olanı tercih eden Hemingway, Pulitzer ve Nobel Edebiyat ödülü gibi en önemli ödülleri almış (Acaroğlu, 1988: 235-237) olması, batılı estetik anlayışına göre kıymetinin tezahürü olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan Charles Scribner Jr., Ernest Hemingway'e Nobel ödülü verilirken bir inceleme ve karşılaştırmaya tabii tuttuğumuz *İhtiyar Adam ve Deniz* uzun hikayesinin özellikle öne çıkarıldığını (Scribner, 2020: 9) belirtmektedir.

Ernest Hemingway'in ölümü intiharla mı yoksa kazara mı olduğu hep tartışıla gelse de bu konuda en kesin bilgi, kardeşi Leicester Hemingway tarafından verilmiştir: "Ertesi sabah, yedi sularında, en son olumlu işini gördü. Başka birinin sözü ya da davranışı yüzünden şerefine lekelenmiş anlayan, bir Samurai gibi, Ernest de vücudunun kendisine ihanet ettiğini hissetti. Buna göz yummaktansa, silâhını doldurdu, sonra eğilerek bu en gözde tüfeğinin dipçliğini salonun döşemesine dayadı ve geride duran horozları indirmenin bir yolunu buldu." (Anday, 1972: 6) Melih Cevdet Anday bu ölüm şeklini olumlar ve umutsuzluğun değil bir güzellik bütünü'nün anlamını kaybetmemesi için gerçekleştirilen bir eylem olarak telakki eder.

2.1.2. Yaşlı Adam ve Deniz Adlı Uzun Hikâyenin Özeti

Bu araştırmada Ernest Hemingway'in *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı eseri için roman kavramını kullanmaktan ziyade batı edebiyat literatüründeki karşılığı novella terimine denk düşen "uzun hikâye" terimi kullanılmıştır. Hemingway'in eseri hem teknik açıdan ziyadesiyle sade, hem de bir roman için oldukça dar bir hacme sahip olması sebebiyle uzun hikâye terimi tercih edilmiştir.

Romanın başkahramanı Santiago tam seksek dört gündür balık tutamamaktadır. Hemen her gün ava çıkmış ama hepsinde eli boş dönmüştür. Aynı mesleği yapan diğer balıkçılar ise yoğun bir şekilde avlanmaktadır. Romanın hemen başında yaşlı balıkçı dışındaki nadir bir karakter de bir süredir yardımcılığını yapmakta olan çocuktur. Kahraman çocuk yaşlı Santiago'ya bir balıkçı çırağının yapması gereken teferruatlı işlerden, evinin işlerine kadar pek çok hususta görevini yerine getirip yardım etmektedir. Ama onlarca gündür balık tutamayan yaşlı bir adamın yanında çalışmasını çocuğun ailesi makul bulmamış işbu sebeple başka bir balıkçının yanına verilmiştir.

Romanın çok büyük bir kısmında görüleceği üzere sadece yaşlı Santiago ile baş başa kalacağımız sahneler çıkar karşımıza. Balıkçı artık yalnız çıkmıştır ava ve diğer balıkçıların aksine denizde çok daha

ileri gitmiştir. Bu koyu mavilikte başkahraman oltalarını hazırlar ve ağlarını suya bırakır. Seksen beşinci günün bu ilk deneyiminde de ağları herhangi bir şekilde kıpırdamaz. Yine balık yoktur. Söz konusu talihsizlik günün ilerleyen saatlerinde bozulur ve hareket etmeye başlayan oltayı balıkçı heyecanlanarak çekmeye başlar. Yıllar süren tecrübelerine binaen muhatap kaldığı balığın aşırı büyük bir balık olduğunu anlar. Üzerindeki tekne çok küçük ve kendisi de yalnız olduğu için balıkla mücadele etmeyi erteler. Nihayetinde bu iri balığın yorulması kendisinin avantajıdır. Bu süre içinde küçük balıkçı teknesini okyanus açıklarına doğru sürükler. Sonraki gün kılıç balığı yorulur, Santiago balığa müdahale için ideal bir anda elindeki zıpkını balığın kalbinin bulunduğu bölgeye saplar. Bu ağır darbe ile kılıç balığı ölür. Kahramanın deniz, dalgalar, güneş ve bir büyük balık ile aşırı tehlikeli sahnelere muhatap kalırız.

Okyanusta aç ve susuz olarak geçirdiği birkaç günde geçmiş günlerini hatırlar Santiago. Denize tutmaya çalıştığı balıklarla yoğun duygusal bir bağ kurduğuna şahit oluruz yaşlı balıkçının. Ernest Hemingway tam da bu bölümlerde başkahramanın empati yeteneği ve iyi niyeti sayesinde yaşlı Santiago ile okur arasında güçlü bağlar kurulmasını sağlar. Geri dönüş yolunda balıkçının karşısına bu sefer köpek balıkları çıkar. Teknesinin küçük, yakaladığı kılıç balığının ise aşırı büyük olması sebebiyle hayvanı araca asılı bir halde götürmeye çalışmış ve avı aç köpek balıkları için rahat bir yemek olmuştur. Onlarla mücadele eden yaşlı balıkçısı, savaşı kazanır ama sahile ulaştığı zaman kılıç balığından geriye sadece baş kısmı kalmıştır.

Aşırı zorlu geçen günlerin ardından ihtiyar balıkçı mesleğinde kendini tekrar ispat etmiş olarak evine dinlenmeye geçer. Meslektaşları olan balıkçılar bu büyük kılıç balığından arta kalan iskeletin başında toplanmış ve ona hayretle bakmaktadırlar. (Hemingway, 1972)

Yaşlı kahramanın günler süren av macerasında bu yüzyılın başlarında dünyanın öte ucunda Amerikalı bir balıkçının gündelik hayatının ne denli zorlu olduğu görülmektedir.

3. Eserlerin Teknik ve Tematik Analizi

Makalenin bu kısmında incelemeye tabii tuttuğumuz iki eserin sekiz başlık üzerinden incelemesi yapıldıktan sonra ayrı bir başlık altında mukayeseye tabii tutulacaktır.

3.1. Olay Örgüsü

Olay örgüsü hem klasik dönem hem de modern dönem kurmaca metinlerinde başat unsurlardandır. Bu minvalde olay örgüsü zamandan ve mekândan münezzeh olmayan insanın eylemlerinin bir toplamı olarak karşımıza çıkar. Bir edebiyat eserinin kıymeti nasıl özgünlüğünde ise olay örgüsü de benzer bir şekilde özgün bir kurgulamaya ihtiyaç duyar. Olay örgüsü kuruluşu da öykü veya roman gibi kurmaca metinlerde neden - sonuç mantığı üzerinden ortaya çıkar. Modern dönemin kurmaca türü eserleri oldukça çeşitli olay örgüsü örnekleri ile karşımıza çıkar. Bunlar arasında: tek zincirli, çok zincirli ve sarmal olay örgüsü tipleri karşımıza çıkmaktadır. “Çoğu eserde karşımıza çıkan tekil olay zinciri genelde temel kahramanın yaşamının akışına dayanır. Tekli olay zinciri eserin kalitesizliğine işaret sayılmaz.” (Tepebaşılı, 2012: 35) İnceleme ve mukayeseye tabii tuttuğumuz her iki eserde de tekli olay zincirine dayanan bir olay örgüsü karşımıza çıkmaktadır.

Muzaffer Sultan, *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* başlıklı hikâyesinin sonuna yerleştirdiği dramın ipuçlarını hemen ilk satırdan itibaren vermeye başlar. Metnin girişinde yoksul balıkçıyı ölüme götürecek olan rüzgâr ve dalgardan bahsedilir. Yer yer masalsi bir üslup ve kişileştirme sanatı vasıtası ile olumsuz bir insan karakterine benzetilen rüzgârın yoksul ailenin yaşadığı kulübeye zarar vermek olduğu görülür. Dramatik bir tasvir ile verilen giriş bölümünde rüzgârın yanı sıra dalgalar ve su da negatif bir şekilde çıkar karşımıza. Öykünün ilerleyen satırlarında yoksul balıkçının aile üyelerinden karısı ve üç çocuğu ile karşılaşırız. Bu kötü hava koşullarında kendilerinin geçimini temin etmek için ava çıkmak zorunda olan balıkçı babalarına dua ederler. Düz bir çizgide anlatılan hikâyede başına gelecekleri tahmin eden adam istemeyerek de denize açılır. Başkahraman yoksul balıkçı denizin derin sularına kapılmadan önce ailesi, eşi ve çocukları gelir gözünün önüne. Daha sonrasında da bir anda üstüne yükseliveren, içinde kaybolduğu bir büyük dalga ile hayatını kaybeder. Eve dönüşü geciken yoksul balıkçının karısı sabahın oluşu ile başlarına gelen felaketi tahmin etmektedir artık.

Öykünün başından itibaren kahramanlarının yaşadığı drama ortak olan anlatıcı hikâyenin sonunda bizzat kendisi ortaya çıkar: “Ama... Ama bu zavallı aileye babalarının bir daha dönmek üzere gittiğini nasıl söyleyeyim...” (Sultan, 1987: 106) Metinde başkahramanı ölüme götüren bu tek çizginin dışında ikinci bir olay zincirine rastlamayız.

Ernest Hemingway’in *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı eserinde de olay örgüsü Muzaffer Sultan’ın bu kısa öyküsünde olduğu gibi tekil bir zincire bağlı olarak karşımıza çıkar. Romanın başındaki ve sonundaki başkahraman dışında adı geçen kısa bölümleri saymazsak metnin çok büyük bir kısmı yaşlı balıkçının Santiago’nun okyanusun ortasında yaşadığı av macerasından ibarettir. Az karakterle kurgulanmış bu metin tek bir karakterin yaşadığı birkaç günlük serüvenin dışında ikinci bir olay zinciri yer almamaktadır. Eserin hemen ilk satırlarında yaşlı adamın muhatap kaldığı açlık dolu günlerin sayısı verilerek başlar eser.

3.2. Anlatıcı ve Bakış Açısı

Kadim tahkiye geleneğinde baskın anlatıcı türü olarak karşımıza çıkan hâkim/tanrısals anlatıcı idi. Tanrısals anlatım konumunda anlatıcı mevzu bahis hikâyenin bilgisine ayrıntıları ile birlikte önceden sahiptir. Her şeyi bilen, hatta her şeye gücü yetendir. Zaman ve mekân üstü bir bilgiye sahip olan bu hâkim anlatıcı anlatımı dilediği yerde kesip başka bir yerde konuyu anlatmaya devam eder. (Tepebaşılı, 2012: 179-180) Fakat modernliğin keşfi ile beraber bireyin yükselişi tahkiyede de bir anlamda birinci tekil şahıs anlatıcısının yükselişi olduğu herkesçe bilinmektedir. Genelde biçim özelde anlatım tekniği olarak herhangi bir yenilik göremediğimiz yazarlarda anlatıcı ve bakış açısı olarak da yeni teknikler tercih edilmemiştir. Hem Muzaffer Sultan’ın hem de Ernest Hemingway’in eserinde anlatıcı tipi olarak çoğunlukla bu hâkim/tanrısals anlatıcıyı görmekteyiz.

Muzaffer Sultan’ın hikâyesinde metnin en başından son cümlesine kadar tabiat, yoksul ailenin yaşadığı kulübe, aile üyeleri olan kadın ve üç çocuğu ile beraber babaları, babalarının yaşadığı zor durum tanrısals bir anlatımla verildiği: “Beliren zifiri karanlık, bitmekte olan günün son ışıklarıyla meşk etmekteydi. Şiddetli rüzgâr hâlâ inleyerek esiyordu. Su, huysuz bir şekilde ve kuvvetlice uzak sahildeki kayalara çarpıp onları yerinden oynatıyordu. Dalgaların çarpışmasından çıkan ses, gittikçe yükselen rüzgârın iniltisine karışıyor ve mağara boşluğunda hüznü bir şarkı gibi yankılanıyordu.” (Sultan, 1987: 106) cümlelerinde kendini göstermektedir. Fakat biçimsel olarak sürpriz bir son beklemektedir okuyucuyu. Hikâyeyi nihayete erdiren cümlede okuduğumuz bu tüm eserin aslında birinci tekil şahıs anlatıcı tarafından bize aktarıldığı görülmektedir: “Ama... Ama bu zavallı aileye babalarının bir daha dönmek üzere gittiğini nasıl söyleyeyim...” (Sultan, 1987: 106) Bu birkaç satırlık istisna dışında tanrısals anlatıcıyı anımsatan bir eser vardır karşımızda.

Tahkiyenin yeni bir türü olarak tasvir edilen öykünün hikâyeden ayrılış noktası anlatma ile yazma arasındaki fark olarak tasvir edilmektedir. (Suvağcı, 2019) Anlatıcı ve bakış açısı başlığı üzerinden Muzaffer Sultan’ın araştırmamıza konu olan bu eserinde bir öykü yazmaktan çok sözlü edebiyatın önemli bir parçası olan hikâyeye anlatma geleneğinden yararlandığı söylenebilir. Nihai olarak daha yeni bir bakış anlatıcı ve bakış açısı bulunmadığı gibi, derinlikli bir zaman, mekân analizi, girift karakterler, olağan dışı anlatım teknikleri ile de karşılaşılmamıştır.

3.3. Karakterler

Modern kurmaca türlerinde önemli bir özellik metindeki karakterlerin varlığıdır. “Tip, bireysel özelliklerinden, yani çeşitli huyları, davranışları, duygulanış ve düşünüş biçimleri, içsel gelişim ve değişimlerinden pek fazla söz edilmeyip, daha çok dıştan görünüşüyle ele alınan, nesnel şekilde gösterilen, benzerlerinin temsilciliğini yapabilmek için genel niteliklerle donatılmış, öncelikle toplumsal gerçekliğin bir kesitini yansıtan” (Belge, 1994: 21) tanımı bize Muzaffer Sultan’ın yoksul balıkçısını çağrıştırmaktadır. Başkahraman balıkçının iç dünyası derinlikli bir şekilde analiz edilmek yerine dönemi temsil eden örnek bir figür dışsal özellikleri ile verilmekle yetinilmiştir. Muzaffer Sultan yoksul balıkçının zorlu bir zamanın ve coğrafyanın ağır hayat şartları altında ezildiği izlenimi verir. Eserin tamamında karamsar bir hava sürerken ismi verilmeyen baş kahraman acı sona doğru ilerler.

Kurmaca metinde karakter “ya etken ya da edilgen konumdadır. Yani özne ya da nesnedir.” (Çetin, 2004: 144) Muzaffer Sultan’ın *fi’l-Kûhî’l-Muteheddem ‘Ale’s-Şâti’l-Be’id* adlı hikâyesindeki yoksul balıkçı söz konusu ağır gerçeklik altında ezilip en sonunda hayatını kaybettiği bir kahraman olarak çıkar karşımıza. Bu minvalde yoksul balıkçıya edilgen bir kahraman denilebilir. Muzaffer Sultan’ın eserinde Ernest Hemingway’de olduğu gibi oldukça az kahraman bulunmaktadır. Hikâyenin başında yoksul balıkçı, karısı ve üç çocuğu zikredilir: “Dört ağızdan yükselen dualar, göğe yükseldikçe kayboluyordu; bu dua edenler, rüzgârın merhametini uman balıkçının karısı ve onun üç çocuğuydu.” (Sultan, 1987: 106) Ernest Hemingway’de başkahramanın yaşlı olması daha eserin başlığında verilirken Muzaffer Sultan’da başkahraman balıkçının genç olduğunu -en azından yaşlı olmadığını- ana kucağındaki çocuğundan tahmin edebiliriz.

Klasik anlatı geleneğinden çok fazla uzaklaşmamış olan Muzaffer Sultan kahramanlarını oluştururken modern tahkiyenin bir keşfi olan karakteri değil de kadim anlatıların önemli bir unsuru olan tipi karşımıza çıkarır. Hikâyede bahsi geçen kadın ve çocuklar bir tarafa başkahraman yoksul balıkçının bile asgari düzeyde özellikleri verilmez.

Ernest Hemingway okurun içinde acıma hissi uyandırdığı kahramanı hakkında şu şekilde bir tasvir yapar: “Yaşlı adam zayıftı, kuruydu, ensesi kırış kırıştı. Yanaklarında güneşin sıcak denizlerdeki yansımından olan, deri hastalığının lekeleri vardı. Yüzünün her iki yanından aşağı dek iniyordu bu lekeler, ağır balıklan ağlardan çekip alırken açılmış derin yarıklar vardı ellerinde. Ama bu yara berenin hiç biri yeni değildi. Balıksız bir çöldeki çatlaklar gibiydi hepsi de.” (Hemingway, 1972: 15) Tek başına yaşayan balıkçı Santiago’nun yıllar önce karısını kaybettiği ve yalnız yaşadığı: “Guano’nun sağlam yapılı, sık, kahverengi yapraklı duvarlarında ise İsa’nın ve Kobre Meryem’inin renkli resimleri asılıydı. Karısından yadigârdı bunlar.” (Hemingway, 1972: 19) cümlelerinden anlaşımaktadır.

Yaşlı Adam ve Deniz’in giriş sayfalarında görünen ve kısa süreliğine yaşlı balıkçı Santiago’ya yardımcılık yaptığına şahit olduğumuz küçük çocuk karşımıza çıkan bir diğer kahramandır. Çok az sayfada kendini gösteren çocuk müşfik ve çalışkan bir tip olarak karşımıza çıkar. Ona balıkçılığın püf noktaları hakkında pek çok şeyi öğretmesi çocuğun yaşlı balıkçıyı usta bilmesine sebep olmuş ve çok sevdiği Santiago’ya beslediği büyük şefkat duygusu dışında çok ayrıntılı karakteristik ve fiziki özelliğine rastlanmamıştır.

Muzaffer Sultan’ın hikayesinde dönemin Suriye edebiyatının önemli bir özelliği olan romantizmin bir yansıması olarak hüznü benzetmelerin yapıldığı teşhis sanatı çıkar karşımıza: “Burada, bu uzak sahil köşesinde, rüzgârların zarar verdiği harabeye benzer tek bir kulübe vardı. Rüzgârların alay ettiği bu kulübenin duruşu, dayak yediği için köşesine çekilmiş bitkin bir köle gibiydi. Fakat bu kötü ruhlu rüzgârlar, kulübenin zavallı durumuna üzülüyor, kulübe acı çekerek yalnızlık içinde gözyaşı döküyordu.” (Sultan, 1987: 106) Alay eden rüzgârlar, gözyaşı döken kulübe insana benzetilmiştir. “Rüzgârın merhameti”, “birbiriyle dövüşen dalgalar” insana benzeyen terkipler olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.4. Zaman

Zaman denilen olgu “insan aklının bütünüyle izah edemeyeceği kadar soyuttur. Nitekim onunla ilgili bütün ölçümler itibaridir. Kendisi değil, madde üzerindeki etkisi ölçülebilir. Bununla birlikte zaman mefhumu, düşünceye olduğu kadar hayata da hâkimdir, izah edilemese de sezilir ve yaşanır. Bu sebeple (...) sanatın da en önemli meselesidir.” (Can, 2013: 108) Her iki esere zaman yönünden baktığımızda geçtiğimiz yüzyılda karşımıza çıkan yeni anlatım tekniklerinden ziyade düz yani çizgisel bir zaman anlayışının tercih edildiğini görürüz. Hem Hemingway hem de Sultan oldukça zorlu bir av sürecini kurmaca metnin merkezine yerleştirerek okuru önce merkezdeki bu maceraya hazırlamış, kısa birer son bölümle de kurgu nihayete ermiştir.

Muzaffer Sultan “Beliren zifiri karanlık, bitmekte olan günün son ışıklarıyla meşk etmekteydi.” diyerek başladığı hikâyesinde ertesi gün ikinci vakti yoksul balıkçının balığa çıkmasıyla devam ettirir ve “Vakit, gece yarısını çoktan geçmiş ve gün doğmaya başlamıştı.” cümlesi öykünün sonuna doğru yer

alır. (Sultan, 1987: 106) bu kurmaca eserde vaka zamanının kırk sekiz saatten daha az, muhtemelen bir buçuk gün gibi bir sürede başlayıp bittiği söylenebilir.

Çalışmaya konu olan *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* hikâyesinin geçtiği gerçek zaman dilimi hususunda okura hemen hiç bir bilgi vermez. Metinde geçen kelimeler, terimler dönemselsel bir anlam ifade etmeyip sahil, mızrak, sandal, kulübe vb. kelimeler hemen her çağda karşımıza çıkabilecek kavramlardır. Dolayısıyla dönemselsel anlam ihtiva etmeyen bu kelimeler üzerinden zamansalsel bir çıkarım yapamayız. Hikâyenin yayımlandığı 1929 yılı veya daha öncesinde geçtiği ihtimali bu minvalde makul bir iddia olabilir.

Ernest Hemingway uzun hikâyesinde zikrettiği beyzbol kulübü ve yıldız sporcu isimleri ile birlikte zaman hakkında önemli bilgiler verir. Yankees, Cleveland Indians, Detroit Tigers, Cincinnati Reds ve Chicago White Sox spor kulüpleri bunlardandır. Diğer taraftan eserde geçen Amerikalı ünlü oyuncu Joe Dimaggio'nun beyzbol oynadığı yıllar 1940'lardan 50'lere olduğu bilgisini dikkate alırsak (Augustyn, 2019) *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı uzun hikâyenin geçtiği zaman dilimi de önemli ölçüde ortaya çıkar.

3.5. Mekân

Hem Muzaffer Sultan'ın hem de Ernest Hemingway'in metinlerine mekân olarak denizi seçmiş olmaları oldukça dikkat çekicidir. Bir yeryüzü şekli olarak deniz, bereketi ve yaşamın kaynağını temsil etmekle birlikte diğer taraftan getirdiği felaketlerle belirsizliğin de temsilcisidir. Rüzgârın etkisi ile birlikte hemencecik şekil değiştiren deniz incelediğimiz her iki eserde de bu minvalde hem olumlu hem de olumsuz şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Edebiyatta açık mekân genellikle olumlu bir imgeye karşılık gelirken, Hemingway ve Sultan'ın eserlerinde açık mekân olarak tercih edilen deniz iç sıkıntısının, buhranın, ölümün yeri olarak karşılık bulmuştur. Küçük teknelerde tek başlarına asgari düzeyde bir şeyler kazanmak için ava çıkan iki kahraman balıkçıdan biri hayatını kaybederken diğeri çeşitli ölüm tehlikeleri atlattıp açlık sınırında gelip giden hayatına devam etmiştir.

Muhtemelen kısa olması sebebiyle Muzaffer Sultan'ın hikâyesinde gerçek bir yer ismi geçmemektedir. Mekân adı olarak karşımıza çıkan kelimeler sahil, kulübe, deniz gibi hemen her yerde karşılaşılabileceğimiz adlardır. Suriyeli olan edebiyatçının gene kendi ülkesinden bir kahraman seçtiği veya bu coğrafyadan ilhamla bu hikâyeyi yazdığı ihtimali mümkün olmakla birlikte kesin değildir.

Ernest Hemingway ise bu uzun hikâyesinin en başından itibaren pek çok sayfada gerçek yer adını zikreder: Afrika, Kanarya Adaları, Miami, Casablanca, Havana, Mosquito Sahili, Gulf Stream. Bu uzun hikâyenin hemen başında zikredilen beysbol kulüplerinin isimleri de olayın geçtiği yerin Amerika Birleşik Devletleri olduğu hususunda bilgi veren bir başka örnektir.

Bir kapalı mekân örneği olarak kulübe her iki kurmaca eserde de karşımıza çıkmaktadır. Benzer bir şekilde tasvir edildiği üzere harabe olan kulübelerin kaderi elbette sahipleri ile alakalıdır. Ernest Hemingway'in yaşlı, Muzaffer Sultan'ın yoksul balıkçısının sağlam, büyük ve yeni bir evde oturması düşünülemez. Kahramanlarının yazgısını yaşayan mekânlar olarak *Yaşlı Balıkçı*'nın kulübesi: "Direk nerdeyse kulübenin tek odası büyüklüğündeydi. Guano denilen cins bir palmiyenin dayanıklı dallarından yapılmıştı kulübe. Odada bir yatak, bir masa ve bir iskemle vardı. Toprak tabanın bir kıyıcığında bir kömür ocağı yapılmıştı." (Hemingway, 1972: 19) şeklinde geçmektedir. Burada yapımında Palmiye dallarının kullanıldığı bir kulübenin ne derece sağlam olduğu ve maddi değeri okura yeterince bilgi vermektedir.

Muzaffer Sultan'ın hikâyesinin başlığında harap olarak tesmiye edilen yoksul balıkçının kulübesi ise metinde; rüzgârların zarar verdiği, alay ettiği, dayak yiyip ağlayan bir köle olarak tasvir edilip, harabeye benzetilmiş, bölgedeki tek kulübedir.

3.6. Dil ve Üslup

Modern edebiyat tarihinin bir bakıma ulus düşüncesinin tarihi olduğu genel bir kabuldür. Buna binaen batı dışı dünya ülkelerinin milli edebiyatı da çoğunlukla 20. Yüzyıl itibariyle vücut bulmaya

başlamıştır. Modern Arap edebiyatında Arap milliyetçiliğinin ve toplumcu gerçekçi edebiyat akımının bir izdüşümü olarak yerel ağızlardan müteşekkil bir dil (ammice) roman ve öykü örneklerinde pek çok edebiyatçı tarafından kullanılmakla birlikte, Muzaffer Sultan'ın *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı hikâyesinde yerel halk dili kullanımı ile birlikte atasözü, deyim ve argo kelimeye rastlanılmamıştır. Diyaloğun bir anlatım tekniği olarak yer almaması kahramanların kelime seçimlerini göremememize dolayısıyla kültürel seviye ve çevresel özellikler hakkında da çıkarım yapamamıza sebebiyet vermektedir. Muzaffer Sultan bir ailenin yaşadığı trajediyi dramatik bir üslupla anlatmayı tercih etmiştir.

Ernest Hemingway "Hearst gazetelerinin muhabiri olarak Paris'te yerleştiği sırada, Ezra Pound ve Gertrude Stein ile tanıştı, ilk denemelerini onlara okudu, eleştirilerini dikkate aldı. Mark Twain'in, T. S. Eliot'un, McLeish'in etkisinde kalmış, fakat kısa bir süre içinde bu etkilerden kurtularak kendi kişiliğinin ardına düşmüştü. Düzenli çalışıyor, sade bir üslupla yazmağa bakıyordu. Yazdıklarım gözden geçirip fazlalıkları atmak, elemek başlıca titizliklerindendi." (Anday, 1972: 7) Dilde sadelik denildiği zaman akla ilk gelen dünya yazarlarından Ernest Hemingway diğer eserlerini olduğu gibi *Yaşlı Adam ve Deniz* kitabını da sade bir dille kurmuştur. Aşağıda bahsedeceğimiz üzere William Faulkner'in ağır eleştirilerine maruz kalmış ve basit olana kaçmakla suçlanmıştır. Diğer taraftan eleştirel gerçekçilik akımının önde gelen temsilcilerinden olan Hemingway bunu bilinçli olarak yaptığını söyler. Dolayısıyla *Yaşlı Adam ve Deniz* kitabına dil ve üslup açısından baktığımızda oldukça kısa cümlelerle beraber bu sadelik hemen göze çarpmaktadır.

Ernest Hemingway bu kısa novellasında deyim ve benzeri dil özelliklerine çok fazla yer vermemekle birlikte –özellikle kitabın yazıldığı dönem düşünüldüğünde- ağır bir mesleği ifa eden balıkçı Santiago'nun ağzından küfür denebilecek cümlelerin çıktığı da görülür: "Aqua mala dedi, yaşlı adam, "Seni kahpe seni!" (Hemingway, 1972: 32)

3.7. Anlatım Teknikleri

Hemingway ve Muzaffer Sultan'ın bu eserlerinde özgün anlatım teknikleri ile karşılaşmamıştır. Suriye'de yeni kurulmaya çalışılan bir ülkenin mensubu bir yazar olarak Muzaffer Sultan'ın önceki birkaç asırda olduğu gibi dünya edebiyatında baskın bir pozisyonda olan batı edebiyatı ve batılı edebiyatçıların etkisinde kalması olağan bir durumdur. Tam bu noktada etki altında kalan doğulu bir edebiyatçının talihi makûstur. Sultan'ın henüz kurulmakta olan bir ulusal edebiyatın mensubu olması sebebiyle yazardan yeni anlatım teknikleri beklemek çok da makul görünmemektedir. Çalışmanın giriş bölümünde Sabrî Hâfız'dan yaptığımız alıntıda Muzaffer Sultan'ın edebiyat dünyasına adım attığı yıllarda Ortadoğu'da yükselen düşünsel fraksiyonun milliyetçilik olduğu ve bunun edebiyata yansımalarının da ilk olarak romantizm akımı olduğunu belirtmiştik. Milliyetçilik, toplumculuk veya belli bir inanç, ideoloji ve düşüncenin başarısı adına idealize edilip bu şekilde tanımlanan edebi akımlar edebiyatın var oluş sebebi olan özgünlüğe ket vurup, yeni metinler, yeni akımların ortaya çıkışını da engellemektedir. Bu sebeple -söz konusu eserinin yayımladığı ilk hikâye olduğunu da dikkate aldığımızda- genç Muzaffer Sultan'ın sürekli gelişmekte olan batı edebiyatının anlatım tekniklerine yenilikler getirmesi çok da ihtimal dâhilinde görünmemektedir.

Sultan'ın *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı hikâyesine anlatım tekniği açısından baktığımız zaman metnin ziyadesiyle kısa olması sebebiyle çok çeşitli teknik görülmemiştir. Epopeler, kahramanlık hikâyeleri, makâmeler gibi kadim nesir türlerinde baskın bir şekilde görülen "büyük" anlatıcı Muzaffer Sultan'ın bu hikâyesinde de karşımıza çıkar. Dönemsel bir okumayla Suriye öykücülüğünün klasik anlatı geleneğinden modern anlatıya yeni geçmekte olduğu düşünülürse Muzaffer Sultan'ın bu tutumu makul sayılacaktır. Eserde en yoğun şekilde tesadüf edilen anlatım tekniklerinin başında tasvir/betimleme yer almaktadır. Klasik romanların ve öykü türünün ilk örneklerinin dinamosu olan tasvir tekniği görsel ve dijital kültürün gelişmesi ile yerini daha yeni anlatım tekniklerine bıraktığı bilinmektedir. Suriyeli edebiyatçı Muzaffer Sultan'ın bu klasik dönem nesir örneklerinden etkilendiği rahatlıkla düşünülebilir. Sultan diğer pek çok eserinde görüldüğü gibi bu hikâyesinde de pastoral unsurlara yer vermiştir.

Bu minvalde bahsedilmesi gereken bir diğer husus da modern tahkiye türlerinin batıdaki yükseliş sürecinde ortaya çıkan natüralizmin Sultan'ın bu öyküsünde izlerini görebileceğimiz bir akım olduğudur. “Beliren zifiri karanlık, bitmekte olan günün son ışıklarıyla meşk etmekteydi. Şiddetli rüzgâr hâlâ inleyerek esiyordu. Su, huysuz bir şekilde ve kuvvetlice uzak sahildeki kayalara çarpıp onları yerinden oynatıyordu. Dalgaların çarpışmasından çıkan ses, gittikçe yükselen rüzgârın iniltisine karışıyor ve mağara boşluğunda hüznü bir şarkı gibi yankılanıyordu. Burada, bu uzak sahil köşesinde, rüzgârların zarar verdiği harabeye benzer tek bir kulübe vardı. Rüzgârların alay ettiği bu kulübenin duruşu, dayak yediği için köşesine çekilmiş bitkin bir köle gibiydi. Fakat bu kötü ruhlu rüzgârlar, kulübenin zavallı durumuna üzülmüyor, kulübe acı çekerek yalnızlık içinde gözyaşı döküyordu.” (Sultan, 1987: 106) Diğer taraftan Ernest Hemingway'in *Yaşlı Adam ve Deniz*'in de ise tasvir tekniği ile birlikte nadiren diyalog tekniğinin kullanıldığı görülmektedir.

Geçtiğimiz yüzyılın önemli romancılarından Arthur Koestler Ernest Hemingway için, basmakalıp yazıyor ama gene de günümüzün en büyük yazarı odur, demiştir. Amerikalı bir diğer büyük romancı William Faulkner ise: “Bence Hemingway ne yapabileceğini çok erken anladı, onun sınırları içinde kaldı. Gerçekten yapabileceği şeyin dışında hiç bir denemede bulunmadı, başarısızlığa uğrama tehlikesini hiç bir zaman göze alamadı. Birinci sınıf, olağanüstü güzellikte yapabileceği şeylere el attı, ama bence bu başarı değil, başarısızlıktır. En güzel olan başarıya ulaşamamaktır. Yapamayacağınız şeyi yapmağı denemek... Yapamayacaksınız, yapmayı ummak bile boşunadır, ama denersiniz gene de, başaramazsınız, bir daha denersiniz. Bence asıl başarı budur.” (Anday, 1972: 6) diyerek Arthur Koestler'in yaptığına benzer ama daha ağır eleştirel bir görüş bildirmiştir. Hem Koestler'in hem de Faulkner'in Ernest Hemingway hakkında yaptığı çıkarımlar övgüyle birlikte eleştiriyi hatta ağır bir ithamı da beraberinde getirmektedir. Edebiyatın varoluş sebebi özgünlük olduğu için basmakalıplık eleştirisi oldukça ağır bir eleştiridir. Faulkner'in söyledikleri içinde teknik anlamda kolaya kaçma - aslında açık bir şekilde cesaretsizlikle itham etmektedir- eleştirisi görülür.

Ernest Hemingway yazma eylemini yaşamak eyleminden çok daha farklı bir konumda görmemiş ve biricik ilham kaynağı olarak gerçek hayatı işaret etmiştir: “Ben başka şeylerle ilgiliyim, iyi bir yaşam sürüyorum, ama yazıyorum, çünkü yazmazsam yaşamın geri kalan yanından tat alamıyorum. Gücümün yettiğince iyi yazmak, yaşadıkça öğrenmek istiyorum. Bir yandan da tadını çıkardığım bir yaşam sürüyorum, gerçekten de tadına doyum olmaz bir yaşam.” (Anday, 1972: 10) Burada görüldüğü üzere Hemingway'in *Yaşlı Adam ve Deniz*'de anlatım ve diğer teknikler üzerine yoğunlaşmayı kendi hayat tecrübesi üzerinden sahici kahraman ve temalardan hareket ederek eserini ortaya koyduğu söylenebilir.

3.8. Tematik İnceleme:

Modern tahkiye türlerinde önemli bir yere sahip olan tema “üzerine temellendiği konunun yazarın duygu ve düşüncesinde öznel bir yargı halinde ortaya konan sentezi olup romanın nihai hedefi ve asıl amacıdır. Romanın derin yapısını oluşturan unsurlardan birisi olan tema, nesnel bir konunun farklı yazarlara göre öznel bir biçimde yorumlanmasıdır.” (Çetin, 2004: 123) Tematik açıdan bakacak olursak karşımıza çıkan önemli bir tema merhamettir. Tarihi, coğrafi, sosyolojik ve kültürel açıdan birbirinden çok uzak olan iki ülkenin yazarlarında hareket noktası dikkat çekici bir şekilde acıma duygusu olarak belirir. Her iki yazar da başkahramanlarını kendileri ile özdeşleştirmişçesine taraf olarak anlatırlar. Hemingway eserinin hemen ilk satırlarında yaşlı balıkçının seksek dört gündür hiç balık yakalayamadığını söylerken devam eden sayfalarda kendisine gönülden bağlı çocuk kahramanın onun durumuna üzümlü sürekli yemek getirdiği satırlarla karşılaşırız:

“Ne yemeğin var?” diye sordu çocuk.

“Bir tabak balıklı sarı pirincim var. İster misin?”

“İstemem, evde yerim. Ateşi yakayım mı?”

“Kalsın, sonra yakarım. Belki de soğuk yerim pirinci.”

“Ağı alayım mı?”

“Tabii.”

Ağ yoktu, sattıklarını unutmamıştı çocuk. Ama her gün bu lâflar geçerdi. Pirinç de, balık da yoktu. Çocuk bunu da bilirdi.” (Hemingway, 1972: 20)

Ernest Hemingway seksen dört gündür balık yakalayamamış ve acınası bir durumda kalmış olan kahramanı balıkçı Santiago karakterinin yakaladığı ilk balığa üzülmesi gibi bir merhamet örneği ile çıkar karşımıza. Yaşlı kahraman yakaladığı balığa bakıp hüzünlenirken, eski zamanlarda yakalayıp üzülmediği başka balıklar gelir aklına: “Yakaladığı balığa acımaya başladı. Kocaman bir şey, garip bir şey, kim bilir kaç yaşında, diye düşündü. Daha hiç böylesine güçlü, böylesine acayip davranan bir balık tutmamıştım. Belki sıçramayacak kadar akıllı, sıçrarsa ya da sert bir vuruşla vurursa yaralayabilir beni. Belki de daha birçok kereler yakalandı, yalnız bu türlü savaşaacağını biliyor. Nerden bilsin karşısında tek bir adamın, hem de yaşlı bir adamın olduğunu. (...) Erkek balık gibi yuttu yemi, çekmesi de erkek balık gibi, savaşırken hiç telâşlanmıyor, hiç şaşırıyor. Bir bildiği mi var? Yoksa o da benim gibi umutsuz mu? Bir çift marlinden birini yakaladığı günü hatırladı. Erkek balık yemi önce hep dişye bırakır. Oltaya takılan dişi balık korku ile öyle bir umutsuz çırpınışa başladı ki çok geçmeden bitkin düştü. Erkek balık yanından hiç ayrılmadı. Oltanın çevresinde dolanıp dişi ile birlikte suyun üstünde daireler çizdi durdu. Oltaya öyle yaklaşıyordu ki, yaşlı adam tam bir tırpan biçiminde ve büyüklüğünde olan keskin kuyruğu ile ipi kesmesinden korkuyordu. Dişi balığı zıpkınlayıp, kafasını aynaların arkasının rengine dönene kadar tokmaklarken, çocuğun yardımı ile yukarı çekerken erkek balık hep sandalın çevresinde dönün durmuştu. Sonra da yaşlı adam ipleri açıp bıçağını hazırlarken havaya, yükseğe, ta teknenin yanı basına kadar fırlamış, dişisi nerede görmek istemişti Arkasından da göğsünün yüzgeçleri olan mor kanatlarını açmış, bütün kalın mor çizgilerini gösterip ta dibe, derinlere dalmıştı. Güzeldi, diye düşündü yaşlı adam, tek başına kalmıştı. Yaşlı adam, balıklarda bana en çok dokunan bu oldu diye düşünüyordu. Çocuk da çok üzgündü. Dişi balıktan af dileyerek çarçabuk doğradık.” (Hemingway, 1972: 40-41) *Yaşlı Adam ve Deniz*'de acıma duygusunun yer aldığı insanı derinden etkileyen başka sahneler de yer almaktadır. Santiago eli yaralı, aç ve oldukça yorgun bir durumdayken teknesinin kış tarafına konan küçük bir kuşla yaptığı konuşma merhamete bir başka örnek olarak gösterilebilir:

“Kaç yaşındasın sen?’ diye sordu yaşlı adam. ‘İlk yolculuğun mu bu?’

Adam konuşurken kuş ona baktı, ipi kollayamayacak kadar yorgundu. Zayıf ayakları ile sınımsız tutunduğu ipten dengesini bulmaya çalışıyordu.

‘Oynamıyor’ dedi, yaşlı adam kuşa. ‘Hiç oynamıyor. Durgun bir gecenin ertesi böyle yorgun olmamalısın. Kuşlar nereye gidiyor böyle?’

Çaylaklar bu kuşçağızları yakalamak için denize açılırlar. Nasılsa bir şey anlayamayacağı için bunlardan kuşa söz etmedi. Çok geçmeden tanıyacaktı zaten çaylakları.

‘İyice dinlen küçük kuş,’ dedi. ‘Sonra git, her insan gibi, her kuş gibi ya da her balık gibi yaşamını sürdür.’

Konuşmak arttırıyordu cesaretini. Gece sırtı tutulmuştu, şimdi çok canı yanyordu.

‘Kuş, istersen benim evde kal,’ dedi. ‘Yelkeni açıp şu çıkan hafif rüzgârla seni kıyıya bırakamadığıma üzülüyorum.’” (Hemingway, 1972: 43-44)

Birkaç gün süren okyanus ortasındaki beklemediği şekilde uzayan av günlerinde balık tutmaya tedariksiz çıkmış ve bunun sonucu olarak da aç kalmıştır. Yaşlı balıkçının bu esnada balığa söylediği: “‘Hey balık’ dedi, ‘Seviyorum seni, çok da saygım var sana. Ama ne yaparsın, gün bitmeden öldüreceğim seni.’” (Hemingway, 1972: 43) cümlesi de dikkat çekici örneklerdendir.

Muzaffer Sultan da tıpkı Hemingway’de gördüğümüz gibi zor durumdaki kahramanına ve ailesine açık bir şekilde merhamet beslediğini: “Mumun ışığı solgun olmasına rağmen karanlığı deliyor, ışık sanki ümitlere doğru yol alıyordu; dört ağızdan yükselen dualar, göğe yükseldikçe kayboluyordu; bu dua edenler, rüzgârın merhametini uman balıkçının karısı ve onun üç çocuğuydu.” (Sultan, 1987: 106) cümlesi ile görürüz.

Her iki eserde kahramanların acınası bir durumda olmalarının temel sebebi iktisadi sıkıntılardır. Bu sebeple karşımıza çıkan önemli bir diğer tema da yoksulluktur. 20. yüzyılın ilk yarısında geçen her

iki eserde zorlu hayat koşullarının başkahramanlar için temel sorun olduğu görülür. Bu zaman dilimine baktığımızda ise 1929 ekonomik buhranının ve İkinci Dünya Savaşının topluma olumsuz etkilerinin ne denli ağır olduğu kolayca tahmin edilebilir.

Muzaffer Sultan'ın eserinin başkahramanına seçtiği “yoksul balıkçı” adı onun ve ailesinin ekonomik durumunu açık bir şekilde gözler önüne serer: “Bu sıradan günde, yoksul balıkçı ikinci vakti dalgalar yükselirken iyi veya kötü olan kaderiyle yüz yüze gelmek için kulübesine doğru gidiyordu. Gözlerinden dökülen yaşlarıyla sadık karısı, ağlayan çocukları küçük ellerini çığlık çığlığa yardım isteyerek ona doğru uzatmışlarken... Fakat o işini yapmak zorundaydı, onları acı ve kederle bırakıp yanlarından ayırdı.” (Sultan, 1987: 106)

Yaşlı Adam ve Deniz kitabında arkadaşları ve ustası Santiago'nun aç kalmaması için eski çırağı olan çocuk her gün ona yemek getirmektedir. Bu ziyaretler sırasında yoksulluk sahneleri daha bir belirginleşir. Santiago'nun istirahat ettiği yatağı yoksulluğun dramatik bir delili olarak çıkar karşımıza: “Çocuk gitti. Karanlıkta yemek yemişlerdi, masanın üstünde lâmba yoktu. Yaşlı adam pantolonunu çıkardı, karanlıkta yatağa girdi. Gazeteyi de arasına koyarak pantolonunu katladı, yastık yaptı. Battaniyeye sarındı, yatağın yaylarını örten eski gazetelerin üstünde uykuya daldı.” (Hemingway, 1972: 25) “Yama üstüne yamalı gömleği yelkene dönmüştü, yamalar da güneşten çeşit çeşit solukluktaydı.” (Hemingway, 1972: 22)

Yaşlı Adam ve Deniz'in bize anlattığı zaman dilimi ve coğrafyada bir balıkçının çalışma şartlarının ne kadar ağır olduğuna dair örnek de şu şekildedir: “Yaşlı adam elini tuzlu suda daha çok tutmak istiyordu, ama balığın aniden silkinmesinden korkuyordu. Ayağa kalktı, iplere sarındı, elini güneşe tuttu, ip kesmişti sadece. Ama kesik, elinin en oynak yerindeydi, iş bitmeden elleri çok gerekliydi onun için, daha hiç bir işe başlamadan elini kesmek canını sıktı.” (Hemingway, 1972: 45) Balığın aşırı şekilde iri ve yaşlı Santiago'nun da küçük teknede kendi başına olması, büyük kılıç balığının aniden çektiği misinadan elinin yaralanması sonucunu doğurmuştur.

Modernite öncesi, tekniğin ve teknolojinin henüz gelişmediği zamanlarda dünya nüfusunun önemli bir kısmı büyük şehirlerde değil taşrada, köy ve kasaba gibi küçük yerleşim birimlerinde yaşayıp hayatlarını tarım, hayvancılık ve avcılık gibi ağır şartlar altında yürütüyorlardı. Kadim zamanlarda yaşanan zorluğun birincil sebebi insanoğlunun karşısına ağır şartlarla çıkan doğa idi. Yazın sıcak kışın soğuk hava koşullarında verilen onca emeğe karşın oldukça düşük düzeyde verim alınıyordu. Eskiden icra edilen bu mesleklerin ne denli zor olduğu da yakın dönem edebi eserlerinde bile karşımıza çıkmaktadır. Yukarıda Melih Cevdet Anday'dan yaptığımız alıntıda da geçtiği üzere Ernest Hemingway'in yaşadığı mekân ve zaman dilimi tarihi ve doğa ile mücadele şartları açısından oldukça zorlu dönemlerdir.

Hemingway'de talihsiz balıkçı Santiago'nun muhatap kaldığı olumsuz faktörler; çevresindeki insanlar ile birlikte doğadan oluşurken; Muzaffer Sultan'ın eserinde zikredilen kısmını dikkate aldığımızda olumsuzluk olarak yine zorlu doğa şartları karşımıza çıkmaktadır. Sultan, sonu yoksul balıkçının ölümü ile biten hikâyede doğayı kötü talihin başat unsuru olarak kullanır. Eserinin tamamında menfi yönde karşımıza çıkan pek çok doğa tasvirleri yer almaktadır: “Su, huysuz bir şekilde...” (...) “Dalgaların çarpışmasından çıkan ses, gittikçe yükselen rüzgârın iniltisine karışıyor ve mağara boşluğunda hüzünlü bir şarkı gibi yankılanıyordu.” (...) “Rüzgârların alay ettiği...” (...) “Fakat bu kötü ruhlu rüzgârlar” (...) “...kulübenin zavallı durumuna üzülmüyor.” “Orada, dalgalı denizde, sular çağıldayıp, dalgalar birbiriyle dövüşürken...” (...) “Fakat göğe doğru yükselen büyük bir dalga teknenin üstünü kapladı ve deniz önce balıkçıyı sonra tekneyi içinin derinliklerine aldı.” (...) “Avlamak için gittiği balıklara yem olmuştun.” (Sultan, 1987: 106)

Ernest Hemingway'in yaşlı kahramanı Santiago da sürekli doğanın zorlu etkisi altında kalır. Melih Cevdet Anday, Hemingway'in yazma tecrübesinde hayat şartları ile birlikte zorlu doğa koşullarının etkisini: “...sevgi eleştiriden, eleştiri sevgiden bütün bütün ayrılamaz. Ama bunlardan birinin ağır basması diye bir olay da vardır gene. Ernest Hemingway dolu yaşamış ve yaşamı sevmiştir. Onun bu niteliği, bir bakıma, çağının ve yetinmesini etkileyen koşulların sonucudur. Birleşik

Amerika'ya iki yüzyıl önce yerleşmiş bir ailenin çocuğu. Bu iki yüzyıl, ilk Amerika kolonlarının savaşmaları ile doludur. Yerleşmek, tutunmak, ölmek uğrunda dişini turnağına takmış kuşakların doğa ile boğaz boğaza geçen yaşamları, yeni olan Amerikan edebiyatında etkisini pek çok ortaya koymuştur.” (Anday, 1972: 6) cümleleri ile açıklar.

Yaşlı Adam ve Deniz'deki olumsuz doğa tasvirleri şu şekildedir: “Şimdi her gece düşünde gene bu kıyıda yaşıyor, azgın dalgaların sesini duyuyor,” (Hemingway, 1972: 25), “Rüzgâr hafif hafif, ama artarak estiği halde, güneş kızdırıyordu.” (Hemingway, 1972: 50) Güçlü su akıntılarıyla birlikte okyanus açıklarına kadar giden yaşlı balıkçı küçük teknesinde köpek balıklarının saldırısına uğrayıp ölümle burun buruna geldiği de olur: “Artık her şey bitti, diye düşündü. Belki gene saldıracaklar bana. Ama silâhsız bir adam karanlıkta ne yapabilir onlara karşı? Her yanı tutulmuştu, ağrılar içindeydi, yaraları, vücudunun incinen yerleri acıyordu gecenin ayazında, inşallah bir daha dövüşmek zorunda kalmam köpek balıkları ile bunu öyle çok istiyorum ki.” (Hemingway, 1972: 83) Hemingway'in küçük teknesiyle yakaladığı büyük kılıç balığını etkisiz hale getirme sürecinde ip eline ağır hasar verecek duruma gelmiş diğer taraftan yine kılıç balığının yaşlı balıkçıyı okyanus açıklarına sürükleyip onu ölümle yüz yüze bıraktığı görülmektedir.

İktisadi zorluklar ve doğanın acımasız şartları insan teki için kaçınılmaz bir gerçeği çıkartır kahramanların karşısına: mağlubiyet. Hem Muzaffer Sultan, hem de Ernest Hemingway'in eserlerine seçtiği temel bir başka konu da yenilgidir. Nihayetinde her iki eserin sonuna baktığımızda yazarların başkahramanları mağlup olmuş karakterler olarak karşımıza çıkar. Her ne kadar *Yaşlı Adam ve Deniz*'de balıkçı karakter, deniz üzerinde verdiği efsanevi bir mücadele ile öne çıkan bir eser olsa da bu durum doksan gün gibi bir süre hiç balık yakalayamamış dolayısıyla açlıkla muhatap kalmaya devam ettiği gerçeğini değiştirmez. Bu açıdan düşündüğümüzde yazar tarafından vurgulanan temanın mücadele mi yoksa mağlubiyet mi olduğu tartışmaya açıktır.

Hemingway'in novellasında başkarakter “Santiago yenilgiyi kitabın birçok yerinde geçen ‘yenilmek’ kelimesini açıkça kullanarak kabul ediyordu. Nitekim eleştirel gerçekçi edebiyatın XX. yüzyıldaki en önemli temsilcilerinden olan E. Hemingway, J. Steinbeck, E. M. Remarque'ın eserleri, daha iyi bir yaşam düşleyen, ama toplumsal yaşam koşulları buna imkân vermediği için amaçlarını gerçekleştiremeyen roman kişileri üzerine kurulu idi.” (Göz, 2020: 82) Muzaffer Sultan'ın kahramanı olan hikâyenin yoksul balıkçısı ise gayet dramatik bir şekilde mağlup olmuştur: “Fakat göğe doğru yükselen büyük bir dalga teknenin üstünü kapladı ve deniz önce balıkçıyı sonra tekneyi içinin derinliklerine aldı. Avlamak için gittiği balıklara yem olmuştu.” (Sultan, 1987: 106) Yenilgi Hemingway'de zorlu yaşam koşullarına açlıkla beraber devam etmekten Muzaffer Sultan'ın hikâyesinde yenilgi ölüm olarak tezahür etmektedir.

4. Yaşlı Adam ve Deniz ile fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id Adlı Eserlerin Mukayesesi

Geçtiğimiz yüzyıl boyunca kurmaca eserlerde içerikten ziyade biçimin önem kazanması sebebiyle çok çeşitli olay örgüsü şekilleri ortaya çıktığı görülmüştür. Hem *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*'de hem de *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı uzun hikâyede olaylar kronolojik bir tarzda verilmiştir. Roman ve öykü gibi yeni türlerin henüz ilk örneklerinin görüldüğü Suriye'de Muzaffer Sultan'ın bu seçimi gayet doğal karşılanabilir. Fakat yukarıda William Faulkner ve Arthur Koestler'den yaptığımız alıntılarda da görüldüğü üzere Ernest Hemingway'in tercihi biçime, dolayısıyla da yoğunlaşmadığı görülmüştür. Amerikalı yazar hem tema hem de kurmaca sanatının tekniklerini kullanma yönünden sahip olduğu büyük avantajı kullanmamıştır.

Anlatıcı ve bakış açısı yönünden iki yazarda da birbirine yakın anlatıcı tipi karşımıza çıkar. Muzaffer Sultan ve Ernest Hemingway büyük oranda Tanrısal/hâkim anlatıcı vasıtasıyla metinlerini kurmuş diğer taraftan kahramanları ile özdeşlik kurabileceğimiz birinci tekil şahıs anlatım da nadiren yer bulmuştur. Ernest Hemingway'in Santiago karakterinin okyanus üzerinde kendi başına kaldığı süreçte bu değişen anlatım izleri görülürken Muzaffer Sultan da ise metin boyunca devam eden hâkim anlatıcının yerini en sonunda birinci tekil şahıs anlatıcıya bıraktığı görülmektedir. Dolayısıyla her iki eserde de anlatıcı ve bakış açısı benzer bir şekilde karşımıza çıkmıştır.

Muzaffer Sultan ve Ernest Hemingway eserlerinde klasik dönem edebiyatının genel bir özelliği olan kalabalık şahıs kadroları ile kurmak yerine oldukça az sayıda karaktere yer vermeyi tercih ettiği görülmüştür. Muzaffer Sultan derinlikli bir karakterden ziyade kadim tahkiye örneklerinde şahit olduğumuz tiplerle kurmuştur eserini. Hemingway karşımıza güçlü bir karakter çıkarmış olmasına rağmen kitabın büyük bir bölümünü, günlerini okyanus üzerinde kendi başına geçiren bir başkahramanla anlattığı için söz konusu geniş şahıs kadrosunun yer alması çok da mümkün gözükmemektedir.

İki metne zamansal ve mekânsal açıdan baktığımızda Hemingway dönemin şöhret sahibi isimleri, spor kulüpleri vb. özel ve tüzel kişilikler üzerinden hikâyesinin geçtiği zaman dilimini ve gerçek yer adları vasıtasıyla metnin kurulduğu yerleri belli ederken Muzaffer Sultan da bu durum söz konusu değildir. Yazar yaşadığı toplumun fertlerine benzer bir şekilde talihsiz karakterler çıkartmakla birlikte *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*'de zaman ve mekân hakkında kesin çıkarımlar yapabileceğimiz bir bilgi sunulmamıştır.

Dil ve üslup yönünden dönemin eserlerinin temel bir özelliği olarak okuru etkileme adına acıklı bir dille melodramatik bir tarzda hikâyesini kuran Muzaffer Sultan atasözü, deyim, argo vb. unsurlara yer vermemiştir. Tek kişilik bir uzun hikaye yazan Ernest Hemingway'de bu tür bir ajitasyon görülmemekle birlikte nadir kullanılan argo kelimeler dışında bir dil hususiyetine rastlanılmamıştır.

Anlatım teknikleri açısından Hemingway ve Sultan'ın gayet sade bir tarzı seçtiği görülmüştür. Muzaffer Sultan kısa hikâyesinin tamamında klasik eserlerde karşımıza çıkan tasvir/betimleme tekniğini kullanırken eserlerini yalınlık üzerine inşa eden Ernest Hemingway'de tasvirin yanında diyalog tekniği de karşımıza çıkmıştır.

Her iki esere tematik yönden baktığımız zaman bizleri oldukça fazla benzerlik karşılar. Hem Sultan hem de Hemingway'in metinlerinin çıkış noktasının acıma duygusu olduğu görülmüştür. En başta eserlerinin başkahramanları olmak üzere satır aralarına kadar yan karakterlere, hayvanlara ve doğaya kadar sürekli bir merhamet edimi çıkar karşımıza. Merhameti takip eden kavram tabiidir. Tabiat yaşlı balıkçı ile yoksul balıkçının maişetlerini sağladıkları dolayısıyla yaşam kaynakları olarak tasvir edilirken bir diğer yönden ise tehlikenin kaynağıdır. Ernest Hemingway ve Muzaffer Sultan'da güneş, rüzgâr, deniz ve vahşi hayvanlar yeri geldiği zaman insanı yok eden katastrofik varlıklar olarak her iki eserde yer almıştır. Mukayese ettiğimiz iki eserde merhamet ve tabiatın sonra karşımıza çıkan bir diğer tema sefalettir. Başkahramanlara karşı merhamet duymamıza sebep olan, onları tabiatın zorlu koşulları ile muhatap bırakan hayatta kalmak için maişetlerini kazanma zorunluluklarıdır. Nihayetinde yoksul iki karakter vardır karşımızda. Tematik olarak tespit ettiğimiz son önemli kavram ise mağlubiyettir. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere farklı yenilgi şekilleri ile karşımıza çıksalar da Hemingway eserini kahramanının mütemadiyen süren açlığı ile bitirirken, Sultan'ın kahramanı yoksul balıkçı hikâyesinin sonunda hayatını kaybederek en büyük mağlubiyeti almıştır.

Sonuç

Modern Suriye edebiyatının önde gelen isimlerinden Muzaffer Sultan ile Amerika'nın Nobel ödüllü edebiyatçısı Ernest Hemingway'in iki kurmaca metnini olay örgüsü, anlatıcı ve bakış açısı, karakterler, zaman, mekân, anlatım teknikleri, dil - üslup ve tematik yönden mukayese etmeye çalıştık.

Muzaffer Sultan'ın *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* adlı eseri ile Ernest Hemingway'in *Yaşlı Adam ve Deniz* adlı uzun hikâyesi / novellasını karşılaştırmaya geçmeden önce her iki edebiyatçının da mensubu olduğu ülkelerin siyasi, dini, tarihi, coğrafi dolayısıyla edebi serüvenlerinin birbirinden çok farklı olduğunu belirtmemiz yerinde olacaktır. Nitekim Ernest Hemingway öykü türünün dünyadaki kurucusu kabul edilen iki isimden biri olan Edgar Allan Poe ile birlikte modern dönem dünya edebiyatına pek çok isim kazandırmış Amerikan Edebiyatının mensubu olan bir yazardır. Muzaffer Sultan ise ulusal/modern edebiyatı Suriye'de kurmak isteyen -Gregory Jusdanis'in tesmiye ettiği gibi- oldukça gecikmiş bir modernliğin muhatabı olarak karşımıza çıkar.

Tüm bunların izinde Nobel ve Pulitzer gibi en büyük edebi ödülleri de almış olan *Yaşlı Adam ve Deniz* 20. yüzyıl dünya edebiyatına yön veren bir metin olarak kabul edilmiştir. Bu açıdan öncül bir eser olması sebebiyle *fi'l-Kûhî'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*'e göre ayrı bir yerde konumlanmaktadır.

Her iki yazarda da sadeliğin ön plana alınması; anlatıcı ve bakış açısı, dil ve üslup, zaman ve mekânın kullanımı ile birlikte olay örgüsü başlıkları üzerinden yaptığımız mukayesede çok büyük farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir. Tematik yönden birbiri ile aynı mesleği yapan ve benzer bir yazgıya muhatap kalan iki kahramanın dramatik hayatları oldukça dikkat çekicidir. Hem Ernest Hemingway'in hem de Muzaffer Sultan'ın metinlerini oluştururken ki odak noktasının somut bir şekilde insan sevgisi ve merhamet olduğu görülmüştür.

Pek çok yönden birbirine benzeyen bu iki eserin ayrıldığı esas nokta ise araştırmamızda yer yer işaret etmeye çalıştığımız iki edebiyatçının yazınsal kaderi olduğu söylenebilir. Ernest Hemingway hızlı bir şekilde değişen dünyanın tam da göbeğinde, edebiyatı doğrudan etkileyen yeni iletişim araçlarına ilk elden sahip olan bir ülkenin mensubu bir yazar olarak pratikten teoriye, kendi özel hayatından edebi eserlerine yansıtılabileceği bir gerçekliği tecrübe etme şansına sahiptir. En başta da belirttiğimiz üzere hayatın bir yansıması olarak tasvir edilen edebiyatın medeniyet düzeyi ile doğru orantılı hareket ettiği meselesi üzerinde düşünülüp tartışılmaya değer bir mevzudur.

Kaynakça

- Acaroğlu, M. T. (1988). *En ünlü dünya yazarları*. İstanbul: Kaya Yayınları.
- Anday, M. C. (1972). Hemingway ve yaşamı. İçinde Hemingway, E. (1972). *Yaşlı adam ve deniz*. (Y. Anday, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- Augustyn, A. (2019). Joe DiMaggio. (Erişim Tarihi: 12/09/2020), <http://www.britannica.com/biography/Joe-DiMaggio>
- Belge, M. (1994), *Edebiyat üstüne yazılar*. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Can, A. (2013). Romanda zaman meselesi. *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, V(9), 107-137.
- Çetin, N. (2004). *Roman çözümleme yöntemi*. Ankara: Kendi Yayını.
- el-Faysal, S. R. (2006). Muzaffer Sultan râ'idin li'l kıssati'l-kasîra fi Sûriye. (Erişim Tarihi: 10/08/2020) <http://www.syrianstory.com/ali-m.htm>
- Göz, K. (2020). Olumlu kahramanın yenilgisi: Tanabay ve Santiago. *Mutad*, VII (1), 77-90.
- Hâfız, S. (2003). Modern Arap kısa öyküsü. *Nüşa*, III (9), 77-96.
- Halîlî, F. (1968). Tetavvuru'l-kışşati'l-kaşîrâ fi Sûriye munzu es-selâsiyyinât hattâ evâsi'ti'l-erbe'iiyyinât, *et-Turâsu'l-Edebî*, I (2), 53-74.
- Hemingway, E. (1972). *Yaşlı adam ve deniz*. (Y. Anday, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- İshakoğlu, Ö. (2015). *Modern Suriye edebiyatı öykü seçkisi*. İstanbul: Demavend Yayınları.
- Kula, M. (2011). Modern Suriye hikâyesine genel bir bakış. *Doğu Araştırmaları*, VII (1), 17-48.
- Scribner, J. C., (2020). Bir başyapıtın olgunlaşması. (İçinde) *Yaşlı adam ve deniz*. (2020). (Y. Yener, Çev.) İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- Sultan, M. (1987). Fi'kûhi'l-müteheddem 'ale's-şâti'i'l-ba'id. *el-Mevkîfu'l-'edeb*. (197-199), 106.
- Suvağcı, A. (2019). Hikâye mi öykü mü? (Erişim Tarihi: 12/09/2020) <http://www.edebifikir.com/deneme/hikaye-mi-oyku-mu.html>
- Tepebaşılı, F. (2012). *Roman incelemesine giriş*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Yazıcı, H. (1999). *Çağdaş Arap öyküleri*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Yazıcı, H. (2011-2). Suriye'de kısa öykü. *Şarkiyat Mecmuası*. (19), 119-142.
- Young, P. (1998). Ernest Hemingway. (Erişim Tarihi: 19/09/2020) <https://www.britannica.com/biography/Ernest-Hemingway>

Extended Abstract

Aside from the contribution of Comparative Literature to almost every field of social sciences, it paves the way for us to think differently and more deeply on the science of literature. However, quite a few studies are being done in Arabic Language and Literature, contrary to what should be done by means of this valuable science branch. For this reason, we think that this comparison between Ernest Hemingway, one of the first names that comes to mind when it comes to American Literature, and Muzaffer Sultan, the pioneer of contemporary Syrian short story-making and novelism, will make a contribution to our field, albeit modestly.

Turkey so far in Arabic Language and Literature looked at the works in modern Arabic literature in the field of type-Food in our country, in our book about the modern literature of the Syrian leading name Muzaffer Sultan, theses, articles etc. no academic study has been found. On the other hand, in the comparative literature studies prepared in the field of Arabic Language, the general tendency is that a comparison is made over Arabic Literature and Turkish Literature. Our analysis and comparison between two authors of Syrian and American Literature is also important in this respect.

This article contains a technical and thematic comparison of the stories of Muzaffer Sultan and Ernest Hemingway, the prominent figures of modern Syrian and American literature. It has been determined that there are many similarities in Hemingway's story, *The Old Man and the Sea*, where the protagonist is a poor fisherman, and Muzaffer Sultan's story titled *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*, which also includes a fisherman hero. In the thematic analysis part, the economic, social and historical realities of the heroes were also tried to be examined within the boundaries of the article by making use of the science branches outside the discipline of literature. Stories of Muzaffer Sultan and Ernest Hemingway from different geographies, who are contemporary of each other, have been evaluated using all of the subtitles that are taken as basis in examining modern works. Considering that Eastern Languages in general and Arabic Language and Literature in particular are not compared with many different world literature examples through the discipline of comparative literature, this field of study, in which two examples from Contemporary Syrian Literature and American Literature, will make a modest contribution.

We tried to compare the two fictional texts of Muzaffer Sultan, one of the prominent names of modern Syrian literature, and Ernest Hemingway, the Nobel Prize-winning literature in America, in terms of plot, narrator and point of view, characters, time, space, narrative style, language-style and thematic aspects.

Before comparing the story of Muzaffer Sultan "*fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id* and Ernest Hemingway's long story / novella, *The Old Man and the Sea*, it was It would be appropriate to state that the political, religious, historical, geographical and therefore literary adventures of countries are very different from each other. As a matter of fact, Ernest Hemingway is a writer who, together with Edgar Allan Poe, who is one of the two names who is accepted as the founder of the story genre in the world, is a member of American Literature, who brought many names to the modern period world literature. On the other hand, Muzaffer Sultan appears before us as the addressee of a rather "delayed modernity" -as Gregory Jusdanis admitted- who wants to establish national / modern literature in Syria. Therefore, we can read the two authors as influencing and affected by their location. Therefore, we can read the two authors as influencing and affected by their location.

Following all these, *the Old Man and Sea*, who have also received the greatest literary awards such as Nobel and Pulitzer, are accepted as a text that guides 20th century world literature. In this respect, because it is a preliminary work, it is located in a separate place according to *fi'l-Kûhi'l-Muteheddem 'Ale's-Şâti'l-Be'id*. Simplicity is the priority for both authors; It has been determined that there are no major differences in the comparison we made over the narrator and his point of view, language and style, the use of time and space, and the plot titles. The dramatic lives of two protagonists, who do the same profession and face a similar destiny, are remarkable. It was seen that the focus of both Ernest Hemingway's and Muzaffer Sultan's texts was concrete human love and compassion.

The main point that these two works, which are similar to each other in many ways, differ is that it can be said that the literary fate of the two writers we have tried to point out in our research. Ernest Hemingway was a writer who, in the very heart of a rapidly changing world, was a member of a country that had firsthand the new means of communication that directly influenced literature, had the opportunity to experience a reality that he could reflect into his literary works from practice to theory. As we tried to point out right at the beginning of our study, the fact that literature, which is described as a reflection of life as a general acceptance, is a reflection of the general progress in economics, politics, education, in other words in social life in general, has emerged in this research.